

Előszó - Az írástudó felelőssége

Az ezredforduló óta megvalósuló nagymintás (8000 fős) ifjúságkutatási program – amely a 15-29 éves korosztály élethelyzetét igyekszik négyévenként rögzíteni¹ – alkalmas eszköz volt arra, hogy átfogó képet festhessen a magyarországi fiatalokról. Akkor is így van ez, ha ez a kép néhol homályos: az ifjúság ennél bővebb korosztályt jelent, sőt maga is változó korcsoport. Ebben az önálló életszakaszban megjelenő élethelyzetbeli állapotok, életmódbeli folyamatok, sarkalatos életesemények, jellegzetes problémák elemzése a jövőre vonatkozó következtetéseket alapozhatja meg.

A 2000 óta négyévente felvett nagymintás ifjúságkutatási adatokhoz korábban minden esetben hozzájutott és azzal dolgozhatott a kutatói közösség. Csak példa-képp: a 2012-es kutatás esetében pusztán arról kellett nyilatkozni, hogy a kutató nem adja el az adatokat. A 2016-os adatfelvétel volt az első, amikor az uniós forrásokból finanszírozott kutatás adatbázisa nem volt elérhető. Évekig – egész pontosan 2018-ig – hírért-hamvát sem lehetett hallani maguknak az adatoknak, csak arról értesülhettünk, hogy azok felvételre kerültek, jó helyen vannak, s munkálatok zajlanak a háttérben. Amellett, hogy az Uniós forrásokból lebonyolított kutatás eredményeinek illetően eltitkolása explicit módon ütközik az Uniós támogatásokra vonatkozó szabályokkal, amelyek a támogatások révén keletkező valamennyi ismeret és információ szabad hozzáférést követelik meg, tudomásul kell vegyünk azt is, hogy az elmúlt időszak az egyik legszomorúbb hozadéka a kutatói szolidaritás elporladása. Hogy egy kutatási anyagot, adatbázist csak belső körök ismerhettek meg, az eredményeket a kutatók nem hozhatták még szakmai fórumokon sem nyilvánosságra: ez régmúlt reflexeket idéz. Annál is inkább, mert 2018-ban a 2016-os adatokhoz való hozzáférés részben elavult adatokhoz való hozzáférést jelent. Ennyiben a kötet „kármentés” is, az aktualitásukat és relevanciájukat el nem veszített ismeretek mentése és megismertetése.

Jelen kötet tehát egy olyan ifjúságkutatás adatainak autonóm értelmezését tartalmazza, amely rendes körülmények között 2016-ban került felvételre és került volna közzétételre. A kötetbeli 13 fejezetben igyekeztünk teljes képet adni: a kötet az ifjúságkutatások jól megszokott, klasszikus sorrendjét követi, így végigveszi a demográfiai szerkezet, származó család, a családalapítás-gyerekvállalás, a társadalmi

¹ Ifjúság2000, Ifjúság2004, Ifjúság2008, Magyar Ifjúság 2012, Magyar Ifjúság Kutatás 2016 (MIK 2016).

rétegződés, az oktatási és munkaerőpiaci státusz és életút aspektusait. Áttekinti a gazdasági erőforrások, az egészségvilág, a fogyasztás és az online lét sajátosságait, az identitás és önkép, értékrendszer, a szabadidős tér jellegzetességeit, továbbá beszél a generációs problématerkép, a migráció és az ifjúságügy, valamint a civil világ specialitásairól. Fontos, hogy kötetünk kizárólag a magyarországi fiatalok adatait dolgozza fel.

A kötetbeli adatok forrása tehát a Magyar Ifjúság Kutatás 2016 (MIK 2016), az ettől eltérő forrásokat külön jelezzük. A kötet a fiatalok, valamint a róluk történő reflexió szempontjából nem mutat egységes képet. Egyes tanulmányok a fiatalok életmódjának-élethelyzetének megváltozásáról, így a róluk való gondolkodási keretek újraformálásának szükségességéről tanúskodnak, mások ugyanakkor a hagyományos gondolati keretek melletti tárgyalhatóság mellett törnek lándzsát.

A kötet szerzői – miközben nem vitatják a „hivatalos” kötet szerzőinek szakmai és erkölcsi elkötelezettségét – a fent említett, a transzparencia körébe tartozó visszasságokkal azonban nem vállalhattak közösséget. Autonóm értelmiségiként nem keretezte munkájukat sem hatalmi nyomás, sem szerkesztői utasítás, sem öncenzúra. S így talán már érthető, hogy miért adtuk a címet: „*Margón kívül*”.

A kötet – mind annak szerkesztése, szerzői feladatai, olvasószerkesztése stb. – fizetség nélkül, önkéntes munkában készült.

Nos, kedves Olvasó: kalandra fel!

a szerzők nevében is, a szerkesztő